

University of Pécs
Doctoral School of Education

**The Kodály Concept of Music Education and its Reception in the United States -
A Comparative Empirical Study of Selected Music Didactic Content of Hungarian and
American Teaching Materials for Kodály-Based Elementary School Music Instruction**

Tézis füzet
benyújtotta
Matthias Funkhauser
Pécs 2021

Doktori témavezető: Prof. Dr. Lakner Tamás

I Alapok

1. A mű tárgya
2. Kutatási kérdésfelvetés
3. A kutatási módszerek bemutatása és indoklása
4. Személyes motiváció

II Elméleti rész

1. Kodály Zoltán zenenevelési koncepciója

- 1.1 A Jöde Szeminárium 1938-ban Budapesten
- 1.2 A zene fejlődésének elmélete

III Empirikus rész

1. Kvalitatív tartalomelemzés Mayring alapján

- 1.1 Anyagforrások
- 1.2 Célok és feladatok
- 1.3 Képességfejlesztés
- 1.4 Eredmények és tapasztalatok
- 1.5 Jelentése

2. Kvantitatív tartalomelemzés - *Frequenzanalyse* (Mennyiségi tartalomelemzés)

- 2.1 Elemzési jellemző: Hangkészlet
- 2.2 Elemzési jellemző: Alaphang
- 2.3 Elemzési jellemző: Kezdő hang /Finálisz
- 2.4 Elemzési jellemző: Ambitusz
- 2.5 Elemzési jellemző: Hangnem
- 2.6 Elemzési jellemző: Ütem
- 2.7 Elemzési jellemző: Ütemszám
- 2.8 Elemzési jellemző: Forma

3. Következmények az iskolai gyakorlatra, a tanárképzésre és a tudományra nézve

IV. Melléklet

1. Bibliográfia

2. Saját kiadványok és előadások

I Alapok

1. A mű tárgya

Kodály Zoltán zenenevelési koncepcióját 2017-ben az UNESCO a szellemi világörökség részévé nyilvánította. Kodály koncepciójának különleges jelentősége annak kettős funkciójában rejlik, egyfelől "a népi kultúra megőrzője"¹ egyidejűleg "értékes, nemzetközileg alkalmazható tanítási modell".² Döntésével az UNESCO elismerte Kodály Zoltán pedagógiai örökségének történelmi dimenzióját, ugyanakkor kiemelte annak aktuális jelentőségét.

A Kodály-koncepció nemzetközi elterjedése és fogadtatása 1955-ben kezdődött. A Kodály-koncepció alapján folyó zenetanítás eredményei inspirálták a nemzetközi szakma világát, és azt eredményezték, hogy a magyar modell a mai napig különböző adaptációk tárgya lett, amelyek elsősorban az iskolai zenetanítás, de a hangszeres pedagógia számára is készültek.

Az elmúlt évtizedekben különösen az Egyesült Államokban törekedtek arra, hogy a Kodály-koncepciót országszerte megvalósítsák. Ennek érdekében egyetemi programokat hoztak létre, anyaggyűjteményeket és módszertani könyveket írtak, és Kodály-intézményeket alapítottak. A tankönyvek viszont még nem készültek el.

A Kodály-koncepció adaptációs folyamata számos problémát és kérdést vet fel, amelyek megoldása és megválaszolása szükséges lenne ahhoz, hogy más kulturális és oktatási keretfeltételekhez is fenntarthatóan és nyereségesen igazítható legyen anélkül, hogy elveszítené lényegi elméleti magját és módszertani hatékonyságát. A megfelelő tananyag tehát az a központi kérdés, amelyet a Kodály koncepció adaptálóinak fel kell tenniük, mikor koncepciót alkotnak. Hogyan kell szerkezetileg és tartalmilag a Kodály-koncepción alapuló tananyagoknak felépülniük, hogy megfeleljenek a követelményeknek?

Ebben a dolgozatban a magyar és az amerikai Kodály-gyakorlat tananyagát szeretném összehasonlítani válogatott zenei-didaktikai szempontok szerint, hogy támpontokat és alapvető tájékozódási pontokat adjak, amelyek segíthetnek a Kodály-koncepció adaptálásában.

Mivel a Kodály koncepció nemzetközi recepciója és adaptációja tudományosan még mindig kevésbé kutatott, ez a tanulmány egy kicsit hozzá kíván járulni ehhez a terjedelmes kutatási területhez.

---

¹ Jaccard, Jerry/Funkhauser, Matthias: On the Significance of the UNESCO-Recognition of the Kodály Concept. In: *Bulletin of the International Kodály Society*, Volume 42/1, Budapest 2017.

² Ibid.

2. Kutatási kérdésfeltevés

A dolgozat célkitűzésének elérése érdekében a következő irányadó kutatási kérdés merül fel:

Milyen megegyezések és eltérések találhatóak a magyar és az amerikai Kodály-koncepcióra jellemző tananyag válogatott zenedidaktikai tartalmában?

Az irányadó kutatási kérdésre két alkérdéssel kívánunk választ adni, amelyek közül az egyik a tananyagok alapján vizsgálja a munkát, a másik pedig magának a tananyagnak a kiválasztott tartalmát veszi szemügyre.

1. Hogyan dolgoznak a magyar és az amerikai zenetanárok a saját tananyaguk alapján?

- 1.1 Milyen forrásokból választanak a tanárok népzenei és műzenei példákat?
- 1.2 Milyen zenei és pedagógiai feladatot tűznek ki a tanárok maguk elé?
- 1.3 Hogy épül fel a zenei készségfejlesztés az iskolai gyakorlatban?
- 1.4 Milyen zenei és pedagógiai eredményekről és tapasztalatokról számolnak be a tanárok?
- 1.5 Mit jelent a Kodály-koncepció alapján történő munka a tanárok számára személyesen?

2. Milyen abszolút és relatív arányban állnak egymással a zenei paraméterek: a tonalitás, a dallam, a ritmus és az olyan formai jellemzők, mint a hangkészlet, a kezdő hang /finálisz, a hangterjedelem (ambitusz), a hangnem, az ütem, az ütemszám és a forma, a magyar és az amerikai tananyagban szereplő népzenei és műzenei példákban?

3. A kutatási módszerek bemutatása és indoklása

A dolgozat két empirikus rész tanulmányra épül, egy Mayring módszer segítségével végrehajtott kvalitatív tartalomelemzésre valamint egy kvantitatív tartalomelemzésre. A két rész tanulmányt kölcsönös kiegészítésként választottam, hogy az adatgyűjtés és az adatkiértékelés vonatkozó gyengeségeit ellensúlyozzam, és a lehető legátfogóbban foglalkozzam a kutatási kérdéssel.

Mayring szerint a kvalitatív tartalomelemzés számos előnnyel jár. Először is, lehetővé teszi nagy mennyiségű adat egyértelmű strukturálását, összegzését és a lényegre való redukálását. Másodszor, lehetőséget nyújt a felhasználójának, hogy lépésről lépésre haladjon

egy világos eljárásrend szerint. Végül az eredmények egyértelműen kiolvashatóak a kategóriarendszerekből, és a kutatási kérdés irányába értelmezhetőek

A kvalitatív kutatás elsődleges célja az átláthatóság, az interszubsztívitás és a terjedelelem tartalomelemzési kvalitatívkritériumainak alkalmazása.

Az áttekinthetőség érdekében a tartalomelemzés minden egyes lépését úgy dokumentáltam, hogy először általánosságban írtam le az egyes lépéseket, majd konkretizáltam azokat.

Először is a lehető legpontosabban leírtam a magyar és az amerikai zenetanárokkal készített interjúkat. Az interjúkból induktív módon, az „Ankerstellen” (rögzítési pontok) átalakításával, parafrazálásával majd általánosítással kategóriarendszereket hoztam létre a magyar és az amerikai interjúkhoz, végül meghatározott kérdések irányába értelmeztem azokat. Mindkét kategóriarendszer táblázatos formában szerepel az adott eredeti nyelven.

Az interszubsztívitás kvalitatívkritériumának alkalmazása érdekében az adatgyűjtési folyamatban betöltött szerepemre reflektáltam. A Kodály-koncepcióval való személyes és szakmai kapcsolatomból szintén hatással volt az adatgyűjtés minőségére.

Végül a magyar és az amerikai interjúk egyes átmeneti lépéseit: az „Ankerstelle”-től a parafrazáláson és az általánosításon át, egészen a redukcióig és majd a kategóriarendszerig bezárólag a minőségi kritériumok alkalmazása érdekében, szakmailag hozzáértő személyekkel tartalmi és nyelvi szempontból is ellenőriztettem.

Nagyon fontosnak tartottam, hogy a tanárokat anyanyelvükön kérdezzem meg, hogy lehetőséget adjak nekik arra, hogy benyomásaikat és érzéseiket a lehető legárnyaltabban juttassák kifejezésre.

A „Frequenzanalyse” (mennyiségi tartalomelemzés) segítségével meghatároztam a zenei paraméterek abszolút és relatív gyakoriságát a magyar és az amerikai tananyagok népzenei és műzenei példáiban. Ezt a számítást a következő képlettel adtam meg.³

$$hn(A) = \frac{hn(A)}{n}$$

A kvantitatív elemzés általános alapját a tanároknak tanítási példák forrásaként szolgáló nyomtatott anyagok képezték.

Ezenkívül egy *systematic review*-t készítettem, és meghatároztam a felvételi és kizáró feltételeket a vizsgálandó anyagok leltárába való felvételéhez.

Összesen 22 könyvet - 16 magyart és 6 amerikai - vizsgáltam meg, amelyek megfeleltek a felvételi és kizáró kritériumoknak.⁴ Ezek a kötetek közel egyenlő arányban 2.062 népzenei és

³ hn (A) az abszolút frekvencia.

⁴ Az egyes könyvek beépültek az irodalomjegyzékbe.

műzenei példát tartalmaznak, amelyek közül 8 különböző dallami, ritmikai, hangnemi és formai paramétert elemeztem. Az eredmények táblázatos formában készültek el.

4. Személyes motiváció

Egy olyan magyar énekes fiaként, akinek az édesanyja épp abban az időben tanult éneket és szolfézst Magyarországon, amikor Kodály eszméit a magyar zeneoktatási rendszerben megvalósították, a Kodály-koncepció fontos szerepet játszik mind a saját zenei nevelésben, mind a szakmai gyakorlatomban. Gyermek- és ifjúkori zenei nevelésemet a Kodály koncepció alapján kaptam, és középiskolai tanári államvizsgám óta foglalkozom a Kodály-koncepció elméletével és gyakorlatával. Mindezen évek alatt sok lehetőségem volt beszélgetni a Kodály koncepció magyarországi úttörőivel, mint Szőnyi Erzsébettel, Szabó Helgával vagy Ittész Mihállyal, valamint olyan nemzetközi úttörőkkel, mint Lois Choksy, Gilbert de Greeve vagy Jerry Jaccard. 2005 óta veszek részt a *International Kodály Society* és az *Organization of American Kodály Educators* szimpóziúmain. Magyarországon, Franciaországban, Svájcban, Németországban és az Egyesült Államokban is figyeltem meg Kodály-órákat.

Emellett hosszú évekig dolgoztam a Német és a Nemzetközi Kodály Társaságnak, tanfolyamokat és továbbképzéseket szerveztem és vezettem. Ezért számomra különösen fontos az a kérdés, hogy a Kodály-koncepciót hogyan lehet hasznosan használni a megváltozott körülmények között.

II Elméleti rész

1. Kodály Zoltán zenenevelési koncepciója

Közismert tény, hogy Kodály és munkatársai módszertani megvalósításukban a "legjobban bevált módszerekre" támaszkodtak.⁵ E módszerek egy részét már a századfordulón alkalmazták az iskolai zeneoktatásban Magyarországon.⁶

A Kodály-koncepció történeti eredetének és fejlődésének kutatása során két további forrásra bukkantam, amelyek hatással voltak a Kodály koncepció kialakulására.

1. 1 A Jöde-szeminárium 1938-ban Budapesten

A német zenepedagógus, Fritz Jöde 1938-ban Budapesten tartott szemináriuma inspiráló forrás volt Kodály koncepciójának módszertani megfontolásaihoz és továbbfejlesztéséhez.

Az 1920-as évek végén létrejött a kapcsolat a Berlinben élő Jöde és Kodály, valamint Budapesten dolgozó munkatársai között. 1930-ban Ádám és Kerényi vendégként maghallgatták Jödét Berlinben, néhány évvel később pedig meghívták Jödét Budapestre, hogy egy egyhetes továbbképző tanfolyamot tartson zenetanároknak. Erről a szemináriumról az akkori magyar lapok is beszámoltak. Az *Énekszó* még egy teljes kiadványt is szentelt a szemináriumnak.⁷

Találtam néhány új forrást ehhez a szemináriumhoz. A német ifjúsági mozgalom archívumában, Witzhausenban található Fritz Jöde hagyatéka, amely többek között két dossziét⁸ tartalmaz a magyarországi kapcsolatáról, valamint egy hangfelvételt, amely egy 30 perces beszélgetést tartalmaz Ádám Jenő és Fritz Jöde között.⁹ Sőt, a Magyar Állami Televízió archívumában találtam egy adást, amelyben Ádám Jenő beszél Kodály koncepciójának kialakulásáról és az előbbieken megemlíti a szemináriumot is.¹⁰ Ezen kívül Szőnyi Erzsébet, mint a szeminárium résztvevője és szemtanúja, több beszélgetésben és levélben is beszámolt róla. A források értékelése során kiderült, hogy Jöde kézjeleken és relatív szolmizáción alapuló módszertani munkája akkoriban újdonságnak számított, és a módszertani megfontolások és fejlesztések kiindulópontjává vált. Ez különösen abban mutatkozik meg, hogy az addigi

---

⁵ Ádám így fogalmazott egy 1965-ös hamburgi előadáson. Ebben benne van a svájci Johann Rudolf Weber általános iskolai tanár módszere, a *Galin-Paris-Chevé módszer*, Curwen's *Tonic-Solfa Method* és a Jacques Dalcroze-módszer.

⁶ Vö. Perényi László: *Az énektanítás pedagógiája*, Budapest 1957.

⁷ Vidor Márta: "Jöde szám", *Énekszó*, február 15., Budapest 1938.

⁸ Jöde, Fritz: Somo barátom. In: *Archiv der deutschen Jugendbewegung*, Inzmühlen 1967.

⁹ Jöde, Fritz: Gespräch mit Jenő Ádám. In: *Archiv der deutschen Jugendbewegung*, Hamburg 1965.

¹⁰ Magyar Televízió/Ádám Jenő: *Az Éneklő ország eszménye*, *A Magyar Muzsika Közelmúltja*, 1958.

Magyarországon megjelent anyagok kevés módszertani elemet tartalmaztak. Az első módszertani könyvek a szeminárium után jöttek létre.¹¹

2. A zene fejlődésének elmélete

A korai etnomuzikológia kutatásai és a zene fejlődésének elmélete, valamint a századforduló fejlődéslélektani kutatásai párhuzamot mutatnak Kodály koncepciójának egymásra épülő útjával.

Az ontogenetikai elképzelés, miszerint a zene a hangtérnek a pentatonikáig való fokozatos kitágításán keresztül a csökkenő kistercből (Ruftez) fejlődött ki, a 20. század elején a berlini Phonogrammarchivban kutató tudósok egy csoportjának etnomuzikológiai elmélete volt. A főszereplők között volt Curt Sachs és Erich von Hornbostel mellett Carl Stumpf pszichológus, aki 1911-ben megjelent *Die Anfänge der Musik* (A zene kezdetei) című könyvében azt a teóriát állította fel, hogy a zene a csökkenő kistercből fejlődött ki, abból a jellegzetes intervallumból, amely a nagyobb távolságra történő hívásnak felelt meg.

Az akkoriban kialakulóban lévő zenepszichológia a fonográf segítségével kutatta a gyermekek és csecsemők zenei kifejezéseit, és olyan kutatási eredményeket hozott, amelyek szerint a csecsemő első zenei kifejezése a csökkenő kisterc volt. Mivel párhuzamot véltek felfedezni a gyermekek és az úgynevezett "primitív" népek fejlődése között, a zenepszichológiai kutatások alátámasztották Stumpf elméletét.

Ez az elmélet a zeneoktatásra is hatással volt.¹² Carl Orff a *Schulwerk* korai változatát (1930) erre a szekvenciális útra építette. A zene kezdetének elmélete a magyar zenetudósok körében is ismert és elfogadott volt, hiszen Szabolcsi Bence a dallamtörténetről szóló könyvében említi.¹³ Lehetséges, hogy Ádám is ismerte ezt az elméletet. Mindenesetre tanítási sorrendként megfelel a magyar népzene egyik központi jellemzőjének, a pentatonikának.

---

¹¹ Funkhauser, Matthias: Friz Jöde's Tonika-Do Seminar in Budapest in 1938; Historical Background – Thematic Content - Method – Impact; In (English): *Bulletin of the Internationalen Kodály Society*, Autumn 2013; Hungarian translation in: *Parlando* 2015/4. Japanese translation in: *Bulletin of the Japanese Kodály Society* 2016.

¹² Funkhauser, Matthias: Ethnomusicological and Developmental Psychological Research in Germany at the Beginning of the 20th Century and the Kodály Concept. In: *Bulletin of the International Kodály Society*, Spring 44/1 2019.1.

¹³ Lásd Szabolcsi Bence: *A melódia története* [The History of Melody], Budapest 1959.

III Empirikus rész

1. Kvalitatív tartalomelemzés Mayring alapján

1.1 Anyagforrások

1. kérdés: Milyen forrásokból választanak a tanárok népzenei és műzenei példákat?

A magyar és amerikai tanárok körében végzett felmérésből kiderült, hogy az amerikai tanárok összességében többfajta forrásból választják ki az általános iskolai zeneórákon a Kodály koncepció alapján használt népzenei és műzenei példákat, mint a magyar tanárok.

A tanárok mindkét országban a saját Kodály-gyakorlatukhoz tervezett írásos anyagokat használják. A magyar tanárok kevesebb anyagot használnak. A tartalom kompakt, módszertanilag felépített és a Kodály-koncepció követelményeihez igazodik. Az anyagok terjesztése hivatalos intézményeken és megfelelő kiadókon keresztül történik. Ezek közé tartoznak a kifejezetten az általános iskolai 2 órás Kodály-gyakorlatára írt tankönyvek és a magyar szolfézsórákra készült, módszertanilag felépített füzetek. A felhasznált szolfézsfüzeteket nem az általános iskolai zeneórákhoz, hanem a zeneoktatás minden szintjére (beleértve a magasabb szinteket is) tervezték. A forrásokat magyar népdalgyűjtemények egészítik ki.

Az amerikai tanárok inkább magukra vannak utalva. Különböző forrásokból állítanak össze egyéni anyaggyűjteményt. A népdalgyűjtés két különböző formáját használják. Az amerikai tanárok az általános amerikai népdalgyűjtemények mellett olyan népdalgyűjteményeket is használnak, amelyeket kifejezetten a Kodály-koncepcióval való munkához állítottak össze, és ezért Kodály-specifikus módszertani-didaktikai szempontok szerint vannak rendezve. A megkérdezett amerikai tanárok emellett olyan forrásokat is megemlítettek, amelyek a "zenei életrajzukhoz" és az egyéni nevelésükhöz kapcsolódnak. A szolfézsórák gyakorlóanyagai nem kerültek szóba.

Az idegen nyelvű népdalok aránya mind Magyarországon, mind az USA-ban nagyon alacsony. Magyarországon a magyar népdalok alkotják a túlnyomó többséget, az USA-ban az angol nyelvű népdalok két különböző forrásból: az angol és az afroamerikai hagyományból származnak.

1.2 Célok és feladatok

2. kérdés: Milyen zenei és pedagógiai feladatot tűznek ki a tanárok maguk elé?

A magyar és amerikai tanárok körében végzett felmérés a zenei célok megegyezését mutatta ki. A tanulók fenntartható fejlődése és a zene örömeinek átadása, valamint a művészi zene megértése és szeretete egybeeső célok voltak. Ennek alapjait a népzene teremti meg. Az

amerikai tanárok tananyaguk alapján további feladatokat és célokat soroltak fel munkájukhoz, amelyek a közösségeket és az amerikai társadalmat is bevonták munkakörükbe és befolyásukba. A popzene tanítása nem tartozik a magyar és amerikai Kodály-tanárok feladatkörébe.

Magyarországon a tanár fő feladata a fenntarthatóság megteremtése. Meg kell teremtenie az alapokat a későbbiekhez, és ki kell fejlesztenie a tanulóban a klasszikus zene iránti érdeklődést és szeretetet. A tanárnak örömet kell szereznie a zeneórákon, és meg kell tanítania a gyerekeket arra, hogy felismerjék és kihasználják saját képességeiket. A magyar zene tanár különösen nagy hangsúlyt fektet az aktív zenélés fontosságára, valamint arra, hogy a tanuló megismerje a különböző zenei stílusokat, és később képes legyen figyelmesen hallgatni a zenét.

Az amerikai tanároknak hasonló céljaik vannak. Segíteni akarnak a diákoknak zenei készségük fejlesztésében, az alapok megteremtésében, a művészi zene iránti új megértésben és szeretetben, valamint abban, hogy jobb zenésszé váljanak. Azt szeretnék, ha a tanuló képes lenne felismerni a népzeneben mindenhol megtalálható zenei elemeket. Fontos számukra, hogy a zeneórákon keresztül önbizalmat adjanak a tanulóknak, hogy a tantermet a szépség színhelyévé alakítsák, és hogy a tanulókat megtanítsák a zene szépségére. A tanárnak a tanuló önbizalmát kell fejlesztenie, hogy merjenek énekelni, és ezáltal pozitív hozzáállást alakítsanak ki saját hangjához és önmagához. A tanárnak saját készségeit is folyamatosan fejlesztenie kell, hogy ezáltal a diákok segítőjévé váljon. Az amerikai tanárok társadalmi kötelességüknek tekintik, hogy olyan közönség kinevelését, amely szereti a koncerteket, az operát és általában a művészi zenét. Ugyanakkor úgy kell tanítania a diákot, hogy éreztesse vele, hogy a művészi zene nem csak az elitnek, hanem minden embernek szól. Végül soron az amerikai tanárnak népzene kutatónak kell lennie, hogy megfeleljen a folyamatosan változó, soknemzetiségű iskolai körzetek lakosságának.

1.3 Képességfejlesztés

3. kérdés: Hogyan alakul a zenei készségfejlesztés az iskolai gyakorlatban?

Kodály koncepciójának alapelemei, mint például a relatív szolmizáció és az éneklés, mind a magyar, mind az amerikai tanítási gyakorlatban megtalálhatók. A magyar tanároknál még mindig szerepel a zenehallgatás. Különbségek vannak a módszerek repertoárjában és a módszertani-gyakorlati megközelítés differenciálásában.

A magyar tanárok ragaszkodnak a klasszikus tanítási sorrendhez, a csökkenő kisterctől (s-m) a hangterek egymást követő tágításán át az anhemitonikus pentatonikáig. A félhangos lépések a 4. osztályosok számára készültek. Az amerikai tanárok ismernek egy második tanítási

sorrendet, amely m-r-d-val kezdődik, és amely a dúr-moll tonalitáshoz szokott amerikai gyerekek számára készült.

A magyar tanárok Curwen kézjeleit és egy rajzolt zongorabilentyűzetet használnak segédeszközként a belső képzelet edzésére, míg az amerikai tanárok vizuális, haptikus és digitális segédeszközöket említettek. A magyar zenetanárok nem említették a digitális segédeszközöket.

1.4 Eredmények és tapasztalatok

4. kérdés: Milyen zenei és pedagógiai tapasztalatokról és eredményekről számolnak be a tanárok?

A magyar és amerikai Kodály módszer szerint tanító tanárok egyöntetűen pozitívan nyilatkoztak a Kodály-anyagokon alapuló zenei és pedagógiai tapasztalataikról és munkájuk eredményeiről. A magyar tanárok ezen túlmenően kritikusan nyilatkoztak az általános iskolai és a zenetanárképzés alapvető tanítási lehetőségeivel kapcsolatban, és visszafogottan értékelték a Kodály-koncepció általános alkalmazhatóságát.

Ezzel összefüggésben megemlítették a gyermekek zenéhez és zenéléshez való hozzáállásának pozitív változását. Az amerikai tanárok nemcsak zenei, hanem fejlődéslélektani sikerekről is beszámoltak.

A magyar tanárok kritikus tapasztalatokról is beszámoltak. A fő szempont az általános iskolában a tanár siker lehetőségének korlátozott mivolta, valamint az általános iskola és a zenei általános iskola közötti minőségi különbség volt.

A magyar tanárképzésben Bologna után negatív fejlődés figyelhető meg. A megváltozott fókuszpontok háttérbe szorítják a zenei képzettséget.

1.5 Jelentése

5. kérdés: Mit jelent a Kodály-koncepció alapján végzett munka a tanárok számára személyesen?

A magyar és amerikai tanárok lelkesen értékelték mind a Kodály-koncepció rendszerét, mind a Kodály-koncepció személyes jelentőségét. A Kodály-koncepció egy olyan egyedülálló út, amely a zenei és pedagógiai megértéshez vezet, amely a tanárt szakmailag és emberileg is továbbviszi.

Mindkét fél rámutatott azonban arra is, hogy a Kodály-koncepció milyen követelményeket támaszt a tanárral, mint zenei előadóval és egyidejűleg zenei közvetítővel, szemben.

A Kodály-koncepció a magyar pedagógusok számára a progresszív munka lehetőségét jelenti, a zenei szint emelését a legalacsonyabbról a legmagasabbra.

2. Kvanitatív tartalomelemzés - *Frequenzanalyse* (Mennyiségi tartalomelemzés)

Az összesen 2.062 - magyar és amerikai tananyagból származó népzenei és műzenei minta - egyes zenei paramétereinek gyakorisági elemzéséből néhány általános megállapítás vonható le:

- A tananyagok, bizonyos paramétereken belül, sokrétű és differenciált jellemzőkkel bírnak
- A sokféleség ellenére az egyes paraméterek esetében minden esetben megfigyelhető egy meghatározott hierarchikus struktúra és pár főbb témapont
- A főbb pontok mindkét ország tananyagában megegyeznek, a másodlagos pontok gyakran eltérnek egymástól
- Ezekon a főbb pontokon belüli kapcsolatok gyakran mutatnak hasonlóságot mindkét országban
- A konkrét szám adatok néhány kivételtől eltekintve eltérőek
- A dallam- és hangnemi hangsúlyok a dúr-moll tonalitás, a formai és ritmikai hangsúlyok a klasszikus szimmetria felé mutatnak tendenciát

Az egyes paraméterek elemzését illetően a következő részletek derülnek ki:

2.1 Elemzési jellemző: Hangkészlet

Mindkét országban 11 különböző, 2-12 hangból álló, hangkészlet van.

Mindkét országban a középső tartomány a legerősebben képviselt, 5, 6 és 7 hanggal, az alsó (2 hang) és a felső tartomány (10 hang és felette) pedig sokkal gyengébb. A középső tartomány más sorrendben oszlik meg ugyanazon három hangkészlet között.

Magyarországon a középső tartományon belül a 6 hangú dalok mutatják a legnagyobb gyakoriságot. A második pozícióban 5-tónusú, a harmadik pozícióban 7-tónusú zenei példák szerepelnek.

Az USA-ban a három középső érték hasonló szinten van. A legtöbbet az 5-tónusú dalok képviselik, a második helyen a 6-tónusú dalok, a harmadikon pedig a 7-tónusú dalok állnak.

A többi frekvenciában is vannak hasonlóságok. Mindkét országban a 3, 4 és 8 hangú dalok alkotják a következő frekvenciákat. Míg Magyarországon ezek az értékek fokozatos formában fordulnak elő, addig az amerikai anyagokban a három érték közelebb áll egymáshoz.

2.2 Elemzési jellemző: Alaphang

A vizsgált magyar és amerikai Kodály-anyagok 6 különböző alaphangot tartalmaznak: *d, r, m, f, s* és *l*, amelyek alapvetően a *d* alaphangon egy anhemitonikus pentatonikát alkotnak, mivel az *f* félhanglépés alaphangként való használatának gyakorisága elhanyagolható.

Mindkét ország anyagában a *d* és *l* alaphangok dominálnak a teljes állományban, több mint 80%-kal. Az amerikai tananyagokban sokkal hangsúlyosabb a *d* és az *l* aránya.

A többi frekvencia a magyarországi *s, r* és *m* alapfrekvencia, az amerikai anyagokban pedig az *m, s* és *r* alapfrekvencia.

2.3 Elemzési jellemző: Kezdő hang/Finális

A magyar tananyagok összesen 29 különböző intervallumkombinációt tartalmaznak, az amerikaiak 26-ot.

Mindkét ország tananyagában egyezés van az intervallumkombinációk gyakoriságát és arányát illetően. *s/d* az első helyen áll, *d/d* a második helyen.

Az *l* alapfrekvenciát tekintve az *l/l* kombinációnak van a legnagyobb frekvenciája, majd az *m/l* és végül a *d/l* kombinációnak. Magyarországon a *d* alaphangú kombinációk aránya majdnem kétszerese, az *l* alaphangú kombinációk arányának. Az amerikai anyagokban ez az arány több mint 3,5-szerese. Minden más kombináció csak periférikus szerepet játszik.

Mindkét ország anyagában egyértelmű tendencia figyelhető meg a dúr-moll tonalitás irányába. Az *s/d* és *m/l* kombinációk a domináns-tonika kapcsolatot képviselik. A csoportokon belül a *d-m-s* és *l-d-m* hármashangzat-kombinációk dominálnak.

2.4 Elemzési jellemző: Ambitusz

Általánosságban elmondható, hogy a magyar anyagban 16 különböző hangköz: a nagy szekundtól a duodecimig, amíg az amerikai anyagban 21: a nagy szekundtól a tiszta quatuordecimig, található. A csökkentett hangközök valamivel gyakrabban fordulnak elő az amerikai anyagokban, de még mindig nagyon kis mértékben.

Mindkét országban a hangközök mintegy 1/3-a gyakorabban jelenik meg. Magyarországon a nagy szext a leggyakoribb. További intervallumok a tiszta oktáv, a tiszta kvint, a nagy nóna és a kis szeptim. Az Egyesült Államokban a tiszta oktáv áll az első helyen, amelyet a nagy szext, a nagy nóna, a tiszta kvint és a tiszta kvart követ gyakoriságában.

A kisebb intervallumok, mint például a szekund és a terc, csak nagyon kis mértékben jelennek meg. A magas tartomány intervallumai szintén ritkák.

2.5 Elemzési jellemző: Hangnem

A magyar tananyagban 59, az amerikaiban 53 különböző hangnem található.

Mindkét ország anyagai 2-8 különböző hangból álló hangnemet tartalmaznak, amelyek százalékos eloszlása eltérő. Hasonló értékek találhatók a 2 és 7 különböző hangból álló hangnemekben. A többi hangnem területén eltérés van, ami különösen a középső tartományban nyilvánvaló. Eltérések léteznek a 8-tónusú hangnemekben is.

A legmagasabb érték Magyarországon a *d* hexachord, az USA-ban a *d* pentaton. Ezen a ponton meg kell jegyezni, hogy a pentatonia a magyar népzene egyik jelentős jellemzője. Ezért a *d* hexachord gyakorisága ellentmondásosnak tűnik. Ezzel szemben az amerikai tanárok úgy nyilatkoztak, hogy a dúr-moll tonalitás közelebb állna az amerikai gyerekekhez. A *d* pentatonia frekvenciája tehát szintén ellentmondást jelent.

A pentaton hangnemek relatív gyakorisága a magyar anyagban 16,24%, az amerikaiban 41,57%.

2.6 Elemzési jellemző: Ütem

Mind a magyar, és mind az amerikai tananyag a negyed ütemekre összpontosít. A magyar tananyag 12, az amerikai anyag 13 különböző ütemet tartalmaz.

Magyarországon a 2/4-es és a 4/4-es ütemű példák dominálnak. A harmadik leggyakoribb ütemmegjelölés a 3/4-es ütem.

Az Egyesült Államokban szintén a 2/4-es és a 4/4-es ütemű dalok a leggyakoribbak. Magyarországgal ezzel ellentétben a 6/8-os ütem a harmadik leggyakoribb.

A magyar anyagokban kétfajta ütem dominál, az USA-ban 5 különböző fajta ütem van elterjedve.

2.7 Elemzési jellemző: Ütemszám

A magyar tananyagok 1-54 ütem hosszúságú zenei példákat tartalmaznak, míg az amerikai tananyagok 1-50 ütem hosszúságú zenei példákat. Ezenkívül mindkét ország tananyagában a páros számozású sávok fordulnak elő a leggyakrabban. A magas és páratlan sávszámok ritkák.

Magyarországon és az USA-ban is a 8 ütemű dalok a leggyakoribbak. A második helyen mindkét országban a 16 ütemű dalok állnak.

Magyarországon a 12 ütemű dalok alkotják a harmadik leggyakoribb értéket, az USA-ban a 4 ütemű dalok állnak ugyanezen a helyen. Az amerikai anyagokban a 4. helyen a 12 ütemű

dalok következnek, majd Magyarországon a 6 ütemű dalok. A fennmaradó 50 és 46 sávok számok csak nagyon kis mértékben vannak jelen.

2.8 Forma

A magyar tananyagokban 1-től 32 szólamból álló népzenei és műzenei példák szerepelnek; az Egyesült Államokban a szólamok száma 1-től 25-ig terjed. Mindkét országban túlnyomórészt a páros számú formális részek találhatók.

A hangsúly mindkét országban a 2, 3, 4, 5, 6 és 8 szólamú dalokon van. Magyarországon és az USA-ban is a 4 szólamú dalok a legelterjedtebbek. A 8 részből álló példák a második helyen szerepelnek, a többi érték ezt fokozatosan követi Magyarországon. Az USA-ban ugyanezek az értékek más sorrendben, de egységesebb formában követik egymást.

3. Következmények az iskolai gyakorlatra, a tanárképzésre és a tudományra nézve

- A paraméterelemzés fókuszpontjai és összefüggései alapján megfontolandó lenne a tankönyvek, vagy hasonló tananyagok régiók vagy nyelvi csoportok számára való kidolgozása. Ez a közös alap lehetővé tenné, hogy a tanulókat idő és tartalom tekintetében strukturáltabb és céltudatosabb módon tanítsák.

- Az interjúk során egyes országokban a megfelelő népzenei anyag hiányát említették. Ráadásul az amerikai tanárok feladata volt, hogy népzenei anyagot találjanak a soknemzetiségű iskolai körzetek lakossága számára. Ezért kívánatos lenne, különösen a digitalizáció korában, egy nemzetközi népdal-adatbázis létrehozása mind az iskolai gyakorlat, mind a tudomány számára.¹⁴ Ezt az adatbázist módszertani-didaktikai és tudományos szempontok szerint kellene felépíteni. Egy ilyen adatbázis könnyű hozzáférést biztosítana a felhasználók számára, és lehetővé tenné számukra, hogy célzottan keressenek megfelelő anyagokat. Egy ilyen adatbázis összehasonlíthatóvá tenné különböző nemzeti és nemzetközi népdalstílusokat, valamint hozzájárulna bizonyos tudományos kérdések megválaszolásához is.¹⁵

- A magyar és az amerikai interjúk elemzése egyértelműen kimutatta, hogy a Kodály zenetanár képessége és felkészültsége meghatározó szerepet játszik a tanítási folyamatban. Ezért érthető igény, hogy mind a leendő, mind a gyakorló Kodály-tanárok zenei képzését biztosítani kell. Különösen a fokozatosan romló tanárképzés okán lenne tehát célszerű a

---

¹⁴ Az egyik lépés ebbe az irányba a Budapesti Zeneakadémia *Kodály Hubjának* megalapítása. Továbbá *A Holy Names College* amerikai népdalokból mutat be válogatást a honlapjukon.

¹⁵ Ebben az összefüggésben utalni kell például Bartók egyik tézisére, aki úgy vélte, hogy az európai népzene néhány alaptípusra redukálható. Egy másik példa a tudományos kutatás lenne a pentatonia, mint zenei univerzális, amely rengeteg nyitott A kérdés magában foglalja.

Kodály-tanárok folyamatos zenei képzését biztosítani. Ez a képzés magában foglalhatná a felvételi vizsgára való hosszabb és alaposabb felkészülést is, mivel a jelenlegi felkészülési idő elégtelennek bizonyult.

- Míg a magyar zenetanárok definíciója alapján, a Kodály-koncepció a tanulót a legalacsonyabb szinttől a legmagasabb szintig juttathatja, addig az amerikai tanárok inkább az általános iskolai szintre összpontosítottak. Ezért hasznos lenne olyan tervek kidolgozása, amelyek megmutatják, hogy hogyan nézhetne ki a Kodály-koncepció alkalmazása az oktatás magasabb szintjein. Ezzel szemben az amerikai tanárok olyan célokat említettek, amelyek kiemelték a Kodály-koncepció társadalmi utópisztikus jelentőségét. Ezért gyümölcsöző lenne egy olyan elgondolás, amely mindkét célt ötvözni tudná.

- A magyar és az amerikai tanárok szinte ellentmondást nem tűrően elutasították a könnyűzene (*popular music*) integrációját a tanórákon.¹⁶ Kodály koncepciójának egyik alapelve, hogy csak "jó zenét" használjunk az osztályteremben. A gyakorlati megvalósításban ez eddig azt jelentette, hogy a népzene mellett a nyugati komolyzenét is elfogadták. Tekintettel a könnyűzene antropológiai jelentőségére a mai ember számára, kívánatos lenne először is megpróbálni tényszerű és objektív kritériumokat felállítani, amelyek mentén meghatározhatóvá válik a "jó és rossz" zene.¹⁷ E kritériumok alapján megalapozott és indokolt anyagválasztást lehetne végezni. Ez azt jelenthetné, hogy a népzenei és műzenei példák mellett a könnyűzene példái is beépülnének. Különösen a fent említett motivációs problémák kapcsán érdemes lenne megfontolni az anyag bővítését. A könnyűzene mint kiegészítő zenei tananyag szigorú és nem kellően indokolt kizárása egyrészt hiányos képet adna a zenetörténeti fejlődésről, másrészt pedig a tanulók motivációját is korlátozza.

- Mivel a Kodály-koncepciót több mint 65 éve alkalmazzák nemzetközileg, kívánatos lenne ezt az időszakot történelmileg újraértékelni. Különösen az ISME-konferenciák és a 2017-es UNESCO-jelölés közötti időszak történeti feldolgozása lenne érdekes, mert magyarázatot adna Kodály koncepciójának antropológiai jelentőségének állandóságára.

- A tudományos kutatással összefüggésben érdemes lenne megfontolni a meglévő adaptációk analitikus vizsgálatának folytatását és kiterjesztését. E munka keretében további szempontokat és tartalmakat lehetne összehasonlítani. Ezen túlmenően a konkrét kérdéseket további interjúk alapján lehetne pontosítani. Lehetőség lenne arra is, hogy egy országon vagy

---

¹⁶ Kodály maga is *Magyar nótát* vett fel iskolai dalgyűjteményébe. Vö. Kodály Zoltán: *Iskolai énekgyűjtemény II*, 225. o.

más földrajzi területen belül a Kodály-koncepció több különböző, szerkezetileg vagy tartalmilag adaptált kifejezési formáját vizsgáljuk.

- Az elmúlt évtizedekben világszerte kialakult a Kodály koncepció adaptációja.

Ezek közül néhány még ma is létezik, másutt még nem terjedtek el. Mivel a Kodály-koncepció iránti érdeklődés és a Kodály-koncepció adaptációja továbbra sem vesztett aktualitásából, a jövőbeli megvalósítása szempontjából hasznos lenne a Kodály-koncepción alapuló nemzetközi munka eredményeinek értékelése. Ez a lépés értékes betekintést nyújtana a Kodály-koncepció világméretű befogadásának és adaptációjának pozitív szempontjaiba és hiányosságaiba.

- Végül a tanárok sikereikről szóló nyilatkozatai és a Kodály koncepció, mint zeneileg és pedagógiailag teljes értékű rendszer lelkes értékelése megmutatja a Kodály koncepcióban rejlő lehetőségeket. Éppen a gyakorlati magja, mint az auditív és vizuális zenei szerkezetek felismerése és megértése, sok zenélő ember számára mélyreható jelentőség lenne.

IV. Melléklet

1. Bibliográfia

- Albertné Balogh Márta: *Harmadik daloskönyvem*, Eger 2016.
- Albertné Balogh Márta: *Negyedik daloskönyvem*, Eger 2016
- Bacon, Denise/Erdei, Ida: *My Singing Bird*, Wellesley 2002.
- Choksy, Lois: *The Kodály Method I*, New Jersey 1974.
- Eisen, Ann/Robertson, Lamar: *An American Methodology*, Louisiana 2010.
- Erdei, Peter/Komlós, Katalin: *150 American Folk Songs*, New York 1974.
- Demeter József/ Molnár Mária: *Technika - ének-zene- rajz* 1. Eger, 2013.
- Demeter József/Molnár Mária / Wojtekovits Istvánné: *Technika - Ének-zene- Rajz* 2. Eger 2013.
- Funkhauser, Matthias: Friz Jöde's Tonika-Do Seminar in Budapest in 1938; Historical Background - Thematic Content - Method – Impact. In (English): *Bulletin of the Internationalen Kodály Society*, Autumn 2013; Hungarian translation in: *Parlando* 2015/4. Japanese translation in: *Bulletin of the Japanese Kodály Society* 2016.
- Funkhauser, Matthias: Ethnomusicological and Developmental Psychological Research in Germany at the Beginning of the 20th Century and the Kodály Concept. In: *Bulletin of the International Kodály Society*, Spring 44/1 2019.
- Heath, Carol Quimby, *Song Garden 1-3*, West Hartford 1985.
- Jaccard, Jerry/Funkhauser, Matthias: On the Significance of the UNESCO-Recognition of the Kodály Concept. In: *Bulletin of the International Kodály Society*, Volume 42/1, Budapest 2017.
- Jöde, Fritz: Somo barátom. In: *Archiv der deutschen Jugendbewegung*, Inzmühlen 1967.
- Jöde, Fritz: Gespräch mit Jenő Ádám. In: *Archiv der deutschen Jugendbewegung*, Hamburg 1965.
- Kodály, Zoltán: *Iskolai énekgyűjtemény I-II*, Budapest 1943-44.
- Lantos Rezsőné/Lukin Lászlóné: *Ének-zene az általános iskola 1. osztálya számára*, Eger, 2013.
- Lantos Rezsőné/Lukin Lászlóné: *Ének-zene az általános iskola 2. osztálya számára*, Eger, 2013.
- Lassúné Ruskó Renáta: *Ének-zene 1 - Munkáltató feladatgyűjtemény*, Szeged 2013.
- Lassúné Ruskó Renáta: *Ének-zene 2 - Munkáltató feladatgyűjtemény*, Szeged 2013.

- Lassúné Ruskó Renáta: *Ének-zene 3 - Munkáltató feladatgyűjtemény*. Szeged 2017.
- Lassúné Ruskó Renáta: *Ének-zene 4 - Munkáltató feladatgyűjtemény*. Szeged 2018
- Locke, Eleanor: *Sail Away*, New York, 1981.
- Süle Ferenc: *Első daloskönyvem*, Eger 2013.
- Süle Ferenc: *Második daloskönyvem*, Eger 2013.
- Stumpf, Carl: *Die Anfänge der Musik*, Lipcse 1911.
- Szabó, Helga: *Első énekeskönyvem az általános iskola ének-zene tagozatos 1. osztálya számára*, Eger 2013.
- Szabó, Helga: *Énekeskönyv az általános iskola ének-zene tagozatos 2. osztálya számára*, Eger 2015.
- Szabó Helga: *Ének-zene. Emelt szintű tankönyv az általános iskola 3. osztálya számára*, Eger 2016.
- Szabó Helga: *Ének-zene. Emelt szintű tankönyv az általános iskola 4. osztálya számára*, Eger 2017.
- Vidor Márta: "Jöde szám", *Énekszó*, február 15., Budapest 1938.

2. Saját kiadványok és előadások

- Spring 2021 Music in the age of the pandemic II. In: *Bulletin of the International Kodály Society*, 46/1 Spring 21.
- Autumn 2020 Music in the age of the pandemic I. In: *Bulletin of the International Kodály Society*, 45/2 Autumn 2020.
- March 2020 Obituary: On the death of the Hungarian composer and pedagogue Erzsébet Szőnyi. In: <https://wophil.org/on-the-death-of-erzsebet-szonyi/>
- Spring 2019 Ethnomusicological and Developmental Psychological Research in Germany at the Beginning of the 20th Century and the Kodály Concept. In: *Bulletin of the International Kodály Society*, Spring 44/1 2019.
- August 2018 Between Fascist Restrictions and Autonomous Status – The Development of the Educational System in South Tyrol. In: *Yearbook of the Magyar Művészeti Akadémia*, Budapest 2018.
- Summer 2018 Digitization and editing of the habilitation work of Endre Halmos: *The history of Hungarian music singing lessons*.
- Spring 2018 From Near and Far. The Beginnings of Scientific Ethnomusicology: Historical Background, Research Methods and Results of the Berlin and Budapest Schools - Part 2. In: *Bulletin of the International Kodály Society*, Spring 42/3 2018.

- May 2018 *Between Fascist Restrictions and Autonomous Status – The Development of the Educational System in South Tyrol*. Lecture at the HUCER conference in Székesfehérvár.
- May 2018 *The Catacomb Schools in South Tyrol*. Lecture at the international symposium “The Influence of the ‘k. und k.’ Cultural Memory in the Central European Identity” in Szigliget.
- April 2018 Bibliography of works related to the Kodály Concept (www.kodaly.de).
- Autumn 2017 From Near and Far. The Beginnings of Scientific Ethnomusicology: Historical Background, Research Methods and Results of the Berlin and Budapest Schools - Part 1. In: *Bulletin of the Internationalen Kodály Society*, Autumn 42/2 2017.
- August 2017 *From Near and Far, The Beginnings of Scientific Ethnomusicology: Historical Background, Research Methods and Results of the Berlin and Budapest Schools*; Lecture at the Symposium of the International Kodály Society, Camrose, Canada.
- Juni 2017 *The method of the German music educator Fritz Jöde and its impact on the Kodály concept of music education*; Lecture at the Symposium on the History of Music Education, Oklahoma City, USA.
- May 2017 *Die Ideen Zoltán Kodálys zur Musikerziehung leben! Ein Gespräch mit Matthias Funkhauser, dem Vorsitzenden der Deutschen Kodály-Gesellschaft, zum Erbe des Komponisten und Musikpädagogen anlässlich Kodálys 50. Todestages*. Gesendet im Deutschlandfunk.
- Spring 2017 On the significance of the UNESCO recognition of the Kodály Concept. In: *Bulletin of the Internationalen Kodály Society*, Autumn 42/1 2017. Hungarian translation in: *Parlando*:
- March 2017 „Musik ist Allgemeingut“ - Zoltán Kodálys musikpädagogische Konzeption. In: *Chorzeit - Das Vokalmagazin*, März 2017.
- Oktober 2016 Report about the Symposium ‘Moveable Do’ in Germany. In: *Kodály Envoy*, 2016/4.
- Juni 2015 The idea of “renewal” - Currents in Fin de siècle Europe and their impact on philosophies of Carl Orff and Zoltán Kodály. In: *Alle breve*, June 2015, Volume 39.
- März 2015 *Congruencies and Divergences in the Genesis of the Kodály Concept and Orff-Schulwerk*; Lecture at the conference of OAKE in Minneapolis, USA.
- August 2015 *Music at school and among the people; A comparative study of the cultural policy principles of Zoltán Kodály and Leo Kestenber*; Lecture at the Symposium of the International Kodály Society, Edinburgh, Great Britain.

- Autumn 2013 Friz Jöde's Tonika-Do Seminar in Budapest in 1938; Historical Background - Thematic Content - Method – Impact; Lecture at the Symposium of the International Kodály Society in Kecskemét, Hungary. In (English): *Bulletin of the Internationalen Kodály Society*, Autumn 2013; Hungarian translation in: *Parlando* 2015/4. Japanese translation in: *Bulletin of the Japanese Kodály Society* 2016.
- August 2013 *Fritz Jöde's Tonika-Do Seminar in Budapest in 1938; Historical Background - Thematic Content - Method – Impact*; Lecture at the Symposium of the International Kodály Society in Kecskemét, Hungary.
- Juni 2013 *Die musikpädagogische Konzeption von Zoltán Kodály*. Einführung zu einem Konzert mit Werken von Zoltán Kodály in Winnenden, Deutschland.
- Mai 2012 The Theoretical and Practical Vocal Method of the Swiss music pedagogue Johann Rudolf Weber and its adaptation into Hungarian music teaching. In: *Bulletin of the Internationalen Kodály Society*, Spring 2012.
- März 2007 *Approaches to implement the Kodály Concept in Germany*: Lecture at the international conference in honour of the 125th birthday of Zoltán Kodály in Budapest.